

Vergaderjaar 2006–2007

28 764

Goedkeuring van het op 24 april 1986 te Straatsburg totstandgekomen Europees Verdrag inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties, alsmede invoering van enige regels met betrekking tot in een terrorismelijst vermelde organisaties en andere organisaties waarvan het doel of de werkzaamheid in strijd is met de openbare orde

G HERDRUK¹

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 30 maart 2007

De vaste commissie voor Justitie² heeft bij brieven van 6 februari en 9 maart 2007 een aantal vragen voorgelegd aan de ministers van Buitenlandse Zaken en van Justitie naar aanleiding van wetsvoorstel 28 764. De minister heeft daarop bij brief van 30 maart 2007 geantwoord. De commissie brengt hierbij verslag uit van het aldus gevoerde schriftelijke overleg.

De griffier van de commissie,
Van Dooren

¹ Herdruk i.v.m. het afdrukken van de juiste brief van 9 maart aan de ministers van Buitenlandse Zaken en van Justitie.

² Samenstelling:

Leden: Holdijk (SGP), Wagemakers (CDA), Witteveen (PvdA), De Wolff (GL), plv. voorzitter, Van de Beeten (CDA), voorzitter, Broekers-Knol (VVD), G.J. de Graaf (VVD), Ruers (SP), Westerveld (PvdA), Engels (D66) en Franken (CDA).

Plv. leden: Schuurman (CU), Pruiksmā (CDA), Jurgens (PvdA), Minderman (GL), Dölle (CDA), Rosenthal (VVD), Biermans (VVD), Kox (SP), Tan (PvdA), Schuyer (D66) en Russell (CDA).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Den Haag, 6 februari 2007

De leden van de vaste commissie voor Justitie hebben met belangstelling kennis genomen van uw brief van 10 januari 2007 met betrekking tot het wetsvoorstel Goedkeuring Europees Verdrag inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties (28 764).

Zij constateren met instemming dat er veel werk is verricht om de rechtsbescherming van op de EU-lijst geplaatste personen en instanties te versterken door de onderbouwing van de voordracht en het informeren van de getroffen organisaties, alsmede de bezwaarmogelijkheden voor betrokkenen te verbeteren. Deze procedures zouden ook gelden voor de halfjaarlijkse herziening van de lijst.

Zien deze leden het goed dan erkent de Nederlandse regering thans ook de bevoegdheid van het Gerecht in Eerste Aanleg c.q. het Hof van Justitie van de EG om kennis te nemen van klachten met betrekking tot de plaatsing en eventuele verwijdering van personen en groeperingen op de EU-lijst.

In dit verband is van belang, dat de minister aangeeft om naar aanleiding van de uitspraak van het GEA d.d. 12 december 2006 in de zaak van de Mujahedin-e Khalq Organisation (MKO) na te gaan of het vonnis ook inhoudelijk aanleiding geeft de plaatsing van de MKO te heroverwegen. De leden van de commissie vragen zich daarbij af of de minister bereid is naar aanleiding van het feit dat deze uitspraak een nieuw licht werpt op de procedures die met betrekking tot de EU-lijst aan de orde zijn, ook de plaatsing van andere personen of organisaties die op de lijst zijn vermeld, te onderzoeken en eventueel in heroverweging te nemen.

Met betrekking tot de plaatsing en verwijdering van namen op de VN-lijst stelt de minister, dat de mogelijkheden voor Nederland, dat geen lid is van de VN Veiligheidsraad, om een verbetering van de bestaande procedures te bewerkstelligen, niet verder reiken dan het in diverse internationale gremia aandringen op verbetering van de rechtsbescherming. De bevoegdheid van de Veiligheidsraad is daarbij evenwel bepalend en er is geen ander orgaan, dat de besluiten van de Veiligheidsraad kan toetsen.

Toch zijn – blijkens de mededelingen van de minister – veel VN-lidstaten doordrongen van de noodzaak tot verbetering van de procedures. Daarover is kort geleden een open debat gevoerd in de VN Veiligheidsraad dat ertoe heeft geleid, dat op 19 december 2006 de VN VR Resolutie 1730 is aangenomen waarin een nieuwe procedure om personen of organisaties van de lijst te verwijderen is vastgelegd. Het komt erop neer dat voor een onderzoek tot «delisting» het voordragende land, het land van verblijf en het land waarvan de betrokkene de nationaliteit bezit, worden geconsulteerd alvorens het Sanctiecomité een beslissing neemt.

De leden van de vaste commissie voor Justitie zijn van mening dat hiermee slechts een eerste – bescheiden – stap wordt gezet om de noodzakelijke rechtsbescherming van de betrokken personen of groepen te realiseren. De minister verwijst in zijn brief ook naar het op voorstel van Duitsland, Zweden en Zwitserland aan de Algemene Vergadering en de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties toegezonden rapport «Strengthening Targeted Sanctions Through Fair and Clear Procedures» van het Watson Institute. Van de in dit rapport aangedragen voorstellen tot verbetering noemt de minister a. de instelling van een ombudsman, b.

het creëren van een meldpunt en c. de mogelijkheid om bezwaren tegen plaatsing via meerdere landen aan het Comité te richten. Het blijkt, dat het voorstel sub c – in enigszins bewerkte vorm – in Resolutie 1730 is opgenomen.

De minister maakt in zijn brief echter geen gewag van twee andere in het Watson Report aangedragen opties, te weten 1. an independent arbitral panel to consider delisting proposals en 2. judicial review of delisting decisions. Bij deze beide voorstellen wordt de nadruk gelegd op de besluitvorming door een onafhankelijk orgaan dat toch in het geval dat er bijzondere mensenrechtenkwesties aan de orde zijn als enige een «fair trial» kan garanderen.

Bij de eerste optie kan worden gedacht aan ad hoc panels, die functioneren onder auspiciën van het Permanente Hof voor Arbitrage in Den Haag of van het International Centre for Settlement of Investment Disputes, waarvoor kan worden geput uit een lijst van arbiters en deskundigen, die is opgesteld door de secretaris-generaal van de VN. De constructie zou analoog kunnen zijn aan de manier waarop het International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia is samengesteld, waarbij de Veiligheidsraad bepaalde bevoegdheden aan het Tribunaal delegeert. De tweede optie betreft de toedeling van de bevoegdheid tot herziening aan een daartoe speciaal aangewezen Hof. Het ligt door de hand daarbij te denken aan het Internationale Strafhof in Den Haag. Hierdoor zijn de elementen van onafhankelijkheid, toegankelijkheid en transparantie gegarandeerd. Een dergelijke aanpak zou bovendien het risico uitsluiten dat regionale of nationale gerechtshoven het VN sanctiesysteem in strijd achten met internationale mensenrechtenstandaarden. Tevens blijven de wetgevende en uitvoerende taken van de Veiligheidsraad onaangetast.

Graag vernemen de leden van de vaste commissie voor Justitie het standpunt van de regering met betrekking tot de bovenstaande vragen. Tevens leggen zij de Minister van Buitenlandse Zaken de vraag voor of de regering wil overwegen dit onderwerp bij de komende Algemene Vergadering van de Verenigde Naties ter sprake te brengen.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
R. H. van de Beeten

BRIEF AAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN JUSTITIE

Den Haag, 9 maart 2007

Na de behandeling van het wetsvoorstel Goedkeuring Europees Verdrag inzake de erkenning van de rechtspersoonlijkheid van internationale niet-gouvernementele organisaties (28 764) op 7 november 2006 in de Eerste Kamer is op 14 november 2006 motie 28 764, E met algemene stemmen aangenomen, waarin de regering wordt verzocht zich in te zetten voor een transparante en verantwoorde procedure inzake de plaatsing op en de verwijdering van personen of organisaties van de lijsten van de Verenigde Naties en de Europese Unie met betrekking tot terroristische organisaties.

De vorige minister van Buitenlandse Zaken heeft op 10 januari 2007 informatie verschaft over het werk dat is verricht om de rechtsbescherming van op de EU-lijst geplaatste personen en instanties te versterken.

«Vanuit het reeds langer levende besef binnen de Raad dat de rechtsbescherming van op de EU-lijst geplaatste personen en organisaties versterking behoeft, is gewerkt aan de verbetering van de onderbouwing van de voordracht en de verbetering van het informeren van de getroffen organisaties, groepen of personen over de plaatsing op of de verwijdering van de EU-lijst van personen en organisaties met banden met terrorisme, alsmede de bezwaarmogelijkheden voor betrokkenen. Hiermee zijn getroffen personen beter in staat zich te verweren, aangezien zij dan weten wat de belastende elementen voor hun plaatsing zijn. Deze verbeteringen betreffen eveneens de procedures voor de halfjaarlijkse herziening van de lijst, waarvoor Nederland zich ook heeft ingezet.»

Op 6 februari 2007 hebben de leden van de vaste commissie voor Justitie van de Eerste Kamer naar aanleiding van deze brief enkele nadere vragen gesteld. In het bijzonder hebben de leden de vraag gesteld of de regering na de (inmiddels definitieve) uitspraak van het Gerecht in Eerste Aanleg c.q. het Hof van Justitie van de EG d.d. 12 december 2006 in de zaak van de Mujahedin-e Khalq Organisation (MKO) (T-228/02) van oordeel is dat het vonnis ook inhoudelijk aanleiding geeft de plaatsing van MKO te heroverwegen en mogelijk ook de plaatsing van andere personen of organisaties die op de lijst zijn vermeld, te onderzoeken en eventueel in heroverweging te nemen.

De commissie heeft inmiddels kennisgenomen van het persbericht dat is uitgebracht na de ECOFIN-Raad van 30 januari jl. (raadsdocument 5714/07) waarin t.a.v. de follow-up die wordt gegeven aan het vonnis in de zaak MKO, hier afgekort onder OMPI (Organisation des Modjahedines du Peuple de l'Iran) het volgende staat vermeld:

«Lijst van terroristen – Follow-up van het arrest in de OMPI-zaak

De Raad heeft naar aanleiding van het arrest van het Gerecht van eerste aanleg van 12 december 2006 in de OMPI-zaak (Organisation des Modjahedines du Peuple de l'Iran), besloten de OMPI een motivering te geven voor de handhaving van deze organisatie op de lijst van personen, groepen en entiteiten die betrokken zijn bij terroristische daden en waarvan de tegoeden worden bevroren, en de OMPI een maand te geven om haar zienswijze kenbaar te maken en eventuele bewijsstukken over te leggen.

De Raad zal iedere binnen genoemde termijn ontvangen reactie van de OMPI bestuderen voordat hij een definitief besluit neemt.

Er zij aan herinnerd dat het Gerecht van eerste aanleg in zaak T-228/02 – OMPI tegen de Raad – Besluit 2005/930/EG nietig heeft verklaard voor zover daarbij ten gevolge van de opneming van de OMPI op de EU-lijst van terroristen een bevrozing van de tegoeden van de OMPI is uitgevaardigd. Het Gerecht was onder meer van oordeel dat het besluit tot bevrozing van de tegoeden van de OMPI niet voldoende was gemotiveerd en dat de rechten van de verdediging niet waren geëerbiedigd. De Raad heeft derhalve besloten de nodige maatregelen te nemen om zich naar het arrest te voegen.»

Afgezien van het feit dat er strikt genomen niet gesproken kan worden van «handhaving» op de terrorismelijst, waar het plaatsingsbesluit door het vonnis van het GEA is vernietigd, spreekt uit het persbericht al een voorin-genomenheid ten aanzien van de uitkomst van de procedure. De Raad lijkt nu reeds vastbesloten de bevrozing van de tegoeden van de MKO te continueren en slechts voor de vorm de MKO de gelegenheid te bieden haar zienswijze kenbaar te maken.

De leden van de vaste commissie voor Justitie wensen ten spoedigste de opvatting van de Nederlandse regering te vernemen, aangezien het de commissie wenselijk voorkomt dat na kennisneming van de zienswijze van de MKO inhoudelijk toch werkelijk een weging plaatsvindt, die kan leiden tot herziening van het voornemen tot herplaatsing op de terrorismelijst. Niet uitgesloten wordt geacht dat de Kamer een interpellatiedebat zal wensen te voeren en met het oog daarop wordt u verzocht aan te geven op welke termijn definitieve besluitvorming wordt voorzien. Tevens verzoekt de commissie de Nederlandse regering niet mee te werken aan definitieve besluitvorming alvorens een schriftelijke dan wel mondelinge gedachtewisseling met deze Kamer heeft kunnen plaatsvinden.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal,
R. H. van de Beeten

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 30 maart 2007

Graag bied ik u hierbij, mede namens de minister van Justitie, de reactie aan op de verzoeken van de vaste commissie voor Justitie van 28 februari¹ en 9 maart 2007 met kenmerk 137070.u en 137070.01u inzake handhaving van de Mujahedin-e Khalq Organisation (MKO) op de EU-terrorismelijst.

In uw brieven vraagt u aandacht voor het arrest van het Gerecht van Eerste Aanleg (GEA) van 12 december 2006 in de zaak van de MKO tegen de Raad (T-228/02). Tevens wordt verwezen naar het besluit van de ECOFIN Raad van 30 januari jl., waarmee de MKO werd geïnformeerd over de redenen waarom de Raad van mening is dat de MKO op de EU-terrorismelijst gehandhaafd moet blijven.

Uit de brieven blijkt dat er een misvatting bestaat over het dictum van het voornoemde arrest. In de brief wordt gesteld dat het Gerecht van eerste Aanleg het plaatsingsbesluit van de MKO heeft vernietigd. Het GEA heeft het Raadsbesluit (2005/930/EG) van 21 december 2005 voor zover het de plaatsing van de MKO op de EU terrorismelijst betrof, nietig verklaard. Echter, het GEA heeft niet het besluit van de Raad van 29 mei 2006 (2006/380/GBVB) waarmee de EU-terrorismelijst geactualiseerd is, nietig verklaard. Dit ondanks het verzoek daartoe van de MKO. Ook heeft het GEA de eis tot schadevergoeding niet gehonoreerd.

De MKO is dus niet van de lijst verwijderd. De Raad is daar ook niet toe verplicht door het GEA. Wel is de Raad opgedragen de geconstateerde tekortkomingen te herstellen. De Eerste Kamer is in januari van dit jaar per brief geïnformeerd over de wijze waarop de Raad deze verplichting invult. De procedures voorzien nu in een notificatie aan betrokken personen en organisaties met daarbij een uiteenzetting van de redenen voor het besluit, een toelichting hoe ontheffingen aangevraagd kunnen worden en hoe bezwaar tegen het besluit aangetekend kan worden.

Het persbericht waar u in uw brieven op wijst, is uitgegeven door de Raad op het moment dat de MKO geïnformeerd is conform de nieuwe procedures. Eind februari heeft de MKO gereageerd op de motivering. De door de MKO aangedragen argumenten zijn door de regering bestudeerd, maar vormen voor de regering geen reden om een ander standpunt in te nemen ten aanzien van de MKO. De definitieve besluitvorming over de reactie van de Raad op het bezwaar van de MKO is nog niet afgerond, maar de regering is door de aangedragen argumenten niet overtuigd. Derhalve zal Nederland niet in Raadskader pleiten voor verwijdering van deze organisatie van de EU-terrorismelijst.

Ten overvloede wil ik erop wijzen dat het besluit om de MKO op de EU-terrorismelijst te plaatsen, is voorafgegaan door een besluit van de bevoegde Britse autoriteiten dat de MKO een terroristische organisatie is. Het staat de MKO vrij om bezwaar aan te tekenen tegen dit besluit. De MKO heeft dit reeds verscheidene malen geprobeerd, het meest recent in juni 2006. Het valt te verwachten dat de komende maanden een besluit genomen gaat worden door de Britse autoriteiten op dit bezwaar.

De minister van Buitenlandse Zaken,
M. J. M. Verhagen

¹ Moet zijn 6 februari 2007.